

7-16-2019

Spremna beseda uredništva k posebni številki EBR 2019 / Introductory note

Uredništvo/ Editorial Team

Follow this and additional works at: <https://www.ebrjournal.net/home>

Part of the [Business Commons](#)

Recommended Citation

Editorial Team, U. (2019). Spremna beseda uredništva k posebni številki EBR 2019 / Introductory note. *Economic and Business Review*, 21(4). <https://doi.org/10.15458/2335-4216.1054>

This Editorial is brought to you for free and open access by Economic and Business Review. It has been accepted for inclusion in Economic and Business Review by an authorized editor of Economic and Business Review.

SPREMNA BESEDA UREDNIŠTVA K POSEBNI ŠTEVILKI EBR 2019

Področje ekonomije je v slovenskem akademskem in raziskovalnem prostoru široko zastopano. Kot kažejo podatki Sicris (april 2019), je aktivnih raziskovalcev, ki sodijo na to področje, kar 1.571, od tega jih je 156 (torej 10 %) na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani, ki je največja od treh javnih univerz. Kot kažejo rezultati (*Raziskovalna uspešnost Ekonomske fakultete v Ljubljani v slovenskem javnem visokošolskem prostoru*), raziskovalci Ekonomske fakultete po svojih raziskovalnih dosežkih presegajo povprečja vseh treh javnih univerz. Področje ekonomije se deli na podpodročji ekonomije in poslovnih ved, ki se kot vedi hitro razvijata tudi zaradi prispevkov naših raziskovalcev.

Na področju ekonomije še vedno ostajajo v ospredju analize makroekonomski problemi (*Jesenski izpitni rok za gospodarstvenike*), ki so povezani s temeljnimi cikličnimi vprašanji, še vedno povezanimi z vprašanji finančne krize in dostopnosti sredstev, kar je pogoj za uspešen dolgoročni razvoj (*Financionalizacija gospodarstev in doseganje pametne, trajnostne in vključujoče rasti*). Z gospodarsko krizo je v ospredje prišlo tudi vprašanje trga dela, zaposlovanja mladih ter blaginje prebivalstva kot kontrapod profitnemu motivu (*Vpliv gospodarskih razmer na zaposlovanje diplomantov, Učinek dohodka in premoženja na subjektivno blaginjo*). Ohlajanje evropskega gospodarstva ohranja te probleme aktualne. Poleg cikličnih motivov, ki tipično zaznamujejo stran agregatnega povpraševanja, pa v ospredje stopajo tudi številni dejavniki na strani agregatne ponudbe, ki bodo lahko pozitivno ali negativno vplivali na prihodnji razvoj.

V povezavi s trgom dela in razpoložljivostjo dela je vedno bolj pereče vprašanje staranja, razpoložljivosti dela na eni strani ter povezano vprašanje rastočega bremena starega prebivalstva in vzdržnosti javnih financ na drugi strani (*Dlje časa živimo! Ali smo se sposobni tudi dlje časa sami vzdrževati?, Je zviševanje udeležbe žensk na trgu dela ustrezen ukrep za zagotavljanje vzdržnosti javnofinančnega sistema?, Novejši pristopi analize podatkov o smrtnosti*). Vendar pa literatura poudarja, da lahko del negativnega učinka staranja izniči hiter tehnološki napredek, ki zaradi četrte industrijske revolucije vstopa v proizvodnjo in naš vsakdan skozi velika vrata ter tako s pomočjo različnih tehnologij dviguje produktivnost (*Nove tehnologije Industrije 4.0 v majhnih in srednjih podjetjih v Sloveniji*) in povečuje učinkovitost delovanja trgov (*Pametni trg kot alternativa internetni neneutralnosti*). Seveda je za učinkovit razvoj in tudi vpeljavo novih tehnologij v podjetja in ostale procese v gospodarstvu nujno, da se ustrezno razvijata tudi zunanje regulatorno in podporno okolje, ki zagotavljata ustrezne ukrepe ekonomske politike (*Sistem pospeševanja rasti inovativnih podjetij v zagonskih pospeševalnikih v manj razvitem podpornem okolju, Tragedija slovenskega nacionalnega patentnega sistema*).

Finančna kriza je, kot je bilo že rečeno, opozorila na izjemno močan vpliv finančnega sistema na gospodarski razvoj držav. V času krize so se številna slovenska podjetja soočila s težavami pri zagotavljanju ustreznih finančnih sredstev, poslabšala se je kapitalska struktura (*Kapitalska struktura slovenskih podjetij v obdobju 2006-2017*). Temu so sledili propadi

številnih paradnih konjev slovenskega gospodarstva ter izjemno povečanje brezposelnosti. Kriza je tako opozorila na pomen kapitalne strukture in ustreznega obvladovanja vseh tveganj, ne le tistih, ki so povezana s finančnimi vidiki poslovanja za uspešen razvoj podjetij (*Vpliv sistemov za obvladovanje tveganj in strateške usmeritve na uspešnost poslovanja*). Seveda je treba ob drugačnem strateškem obnašanju podjetij zagotoviti tudi ustrezen nadzor (*Vpliv triangulacije revizijskih dokazov na revizorjevo oceno tveganja prevare v Sloveniji*). Z razvojem se spreminja ne samo vloga klasičnih akterjev na finančnih trgih, pač pa je kriza ponovno postavila v ospredje tudi razvojno vlogo t. i. razvojnih bank, ki pogosto lahko učinkovito pomagajo odpravljati tržne anomalije (*Spreminjajoča se vloga razvojnih bank in izzivi njihovega delovanja v prihodnosti*). Tehnološki in družbeni razvoj nasploh seveda vplivata tudi na finančni sektor tako z vidika tehnologije kot tudi širše vloge instrumentov finančnega sistema za doseganje zelenih razvojnih in socialnih ciljev z uporabo inovativnih finančnih instrumentov (*Bančništvo odnosov v luči razvoja informacijske tehnologije, Obveznice z družbenim učinkom*).

Kriza je izpostavila tudi vprašanja blaginje in družbeno odgovornega, etičnega obnašanja predvsem podjetij. Tako se v ospredje analize organizacije (*Raziskovanje sodobne organizacije na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani*) ponovno postavljajo vprašanja učinkovitega korporacijskega upravljanja (*Primerjalna analiza korporacijskega upravljanja med Slovenijo in Hrvaško – študija primera*), tudi etičnega delovanja in priprave podlag za presojo etičnosti (*Poslovna etika podjetnikov in zaposlenih v Sloveniji, Podlage za presojanje etičnosti dejanj: ali študenti različnih študijskih smeri izhajajo iz različnih filozofskih konstruktov?*), ki se jim priznava ključen vpliv na dolgoročno uspešen razvoj podjetij. Za razvoj in krepitev dolgoročne konkurenčnosti podjetij so ključna tudi vprašanja inovativnosti, motivacije in uspešnosti, tudi v povezavi z lastništvom podjetij (*Lastništvo zaposlenih in managerjev v podjetjih v Sloveniji ter njegova vloga pri uvajanju novih izdelkov in storitev*), vprašanja kariernega razvoja v različnih oblikah podjetij (*Karijerne možnosti naslednikov družinskih podjetij*) ter ravnanja z ljudmi in investicijami v krepitev kompetenc v podjetjih (*Čuječ vodja je boljši vodja: čuječnost kot razsežnost talenta, Management znanja v socialnem delu v Sloveniji*). Vprašanje cilja poslovanja ne velja samo za podjetja, saj je vprašanje ustreznega managementa tudi v ospredju neprofitnih dejavnosti (*Za kaj si prizadevajo neprofitni športni klubi?*) ali pa sistemov socialne varnosti (*Kdo je kdo v slovenskih zdravstvenih javnih zavodih: analiza principalov in agentov, Socioekonomski položaj in preživetvene strategije slovenskih samozaposlenih v kulturi*).

Na prihodnost Slovenije pa ne bodo vplivala samo podjetja, saj našo razvojno pot pomembno sooblikujejo tudi potrošniki. Na blaginjo slovenskega prebivalstva na eni strani namreč zagotovo vplivata produktivnost podjetij in ustvarjena dodana vrednost na zaposlenega, vendar pa smernice zelenega trajnostnega razvoja sooblikujemo tudi mi (na primer *Okolju prijazno vedenje v turizmu*). Tako so vprašanja okolju prijaznega vedenja in nakupovanja pomembna predvsem kot kategorija strateškega odločanja podjetij (*Kaj nam analitika množice podatkov lahko pove o uporabi spletnih bliskovitih ponudb v turizmu?*) in konec koncev tudi oblikovanja nacionalnih razvojnih strategij (na primer na področju turizma, *Prekomeren ali podmeren turizem – primerjalna analiza ekonomske trajnosti*

slovenskega turizma). Seveda pa potrošniki sooblikujemo strategije vseh podjetij, ne samo na področju turizma. S svojimi nakupnimi odločitvami, ki so odvisne od naše percepcije podjetij in njihovih izdelkov, vplivamo na kratkoročno in predvsem dolgoročno strateško obnašanje podjetij (*Vloga porabniških stereotipov pri ovrednotenju blagovnih znamk, Pripravljenost gospodinjstev na elektriko za sodelovanje v programih prilagajanja odjema, Pripravljenost slovenskih internetnih uporabnikov za priklop in plačilo za uporabo optičnega omrežja*).

Gospodarstvo je kompleksen organizem, katerega dinamiko oblikujejo številni deležniki. V pričujoči številki revije Economic and Business Review v slovenskem jeziku številni avtorji skozi svoje prispevke osvetlijo mnogotere aktualne in pereče vidike slovenskega razvoja. Tako z aplikacijo najnovejših teoretičnih spoznanj na (večinoma) primere iz slovenskega gospodarstva poskrbijo za učinkovit prenos teoretičnega znanja v poskus izboljšanja gospodarskega razvoja v Sloveniji.

Pričujoča številka je rezultat dolgotrajnega, skoraj dve leti dolgega, dela široke skupine avtorjev, recenzentov in tehničnih urednikov. Iskrena hvala vsem. Želimo vam prijetno branje.

Tjaša Redek, Matej Černe, Miro Gradišar, Darja Peljhan, Mateja Kos Koklič, Miroslav Verbič, Katja Zajc Kejžar in Tomaž Ulčakar

INTRODUCTORY NOTE

The field of economics is a significant component of the Slovenian academic and research environment. According to the Sicris data (April 2019), there are in total 1,517 researchers in Slovenia that are active in this field; 156 of them, roughly 10%, are at the School of Economics and Business, University of Ljubljana. An insight into the research output (*Orig. Raziskovalna uspešnost Ekonomske fakultete v Ljubljani v slovenskem javnem visokošolskem prostoru, Eng. Research effectiveness of the School of Economics and Business University of Ljubljana in the national higher education environment*) shows that the output of the school's researchers exceeds the average of the three public universities in Slovenia. The field is divided into two subfields, economics and business, which are quickly evolving (also) due to contributions of our researchers.

At the moment, macroeconomic problems (*Orig. Jesenski izpitni rok za gospodarstvenike, Eng. The autumn exam period for economists*) are still at the forefront of the economic analysis. These macroeconomic issues are often related to fundamental cyclical issues, including the financial crisis and accessibility of funds, which is a prerequisite for successful long-term development (*Orig. Financializacija gospodarstev in doseganje pametne, trajnostne in vključujoče rasti, Eng. Financialization of economies and achievement of smart, sustainable and inclusive growth*). The economic crisis also highlighted the existing problems in the labor market, challenges of the youth (un)employment and the well-being of the population (*Orig. Vpliv gospodarskih razmer na zaposlovanje diplomantov, Eng. The impact of economic conditions on the employment of graduates, Orig. Učinek dohodka in premoženja na subjektivno blaginjo, Eng. The effects of wealth and income on subjective well-being*). The economic slow-down in the European economy continues to highlight the importance of the aforementioned topics. In addition to the cyclical motives, which typically characterize the side of the aggregate demand, a number of factors on the side of aggregate supply are also in the forefront, having a positive or negative impact on future development.

In relation to the labour market, population ageing is becoming an increasingly topical issue which is on one hand linked to the labour availability and on the other hand to the associated questions of the growing burden of the old population and the sustainability of public finances (*Orig. Dlje časa živimo! Ali smo se sposobni tudi dlje časa sami vzdrževati?, Eng. We live longer! Are we also able to sustain ourselves longer?; Orig. Je zviševanje udeležbe žensk na trgu dela ustrezen ukrep za zagotavljanje vzdržnosti javnofinančnega sistema?, Eng. Is the increased participation of women in the labour market a proper measure to guarantee sustainability of the public finance system?; Orig. Novejši pristopi analize podatkov o smrtnosti, Eng. New approaches to the mortality data analysis*). However, the literature emphasizes that a part of the negative impact of ageing can be offset by a rapid technological progress which is, due to the Fourth Industrial Revolution, entering the production processes and our everyday lives through large doors, thereby raising productivity through various technologies (*Orig. Nove tehnologije Industrije 4.0 v majhnih in srednjih podjetjih v Sloveniji, Eng. New Industry 4.0 technologies in small and medium-*

sized enterprises in Slovenia) and contributing to market efficiency improvement (Orig. *Pametni trg kot alternativa internetni ne-nevtralnosti*, Eng. *Smart Market as an alternative to the Internet non-neutrality*). Evidently, in order to effectively develop and introduce the new technologies into companies and various processes in the economy, developing an appropriate regulatory and external support environment that delivers proper economic policy measures is necessary (Orig. *Sistem pospeševanja rasti inovativnih podjetij v zagonskih pospeševalnikih v manj razvitem podpornem okolju*, Eng. *A growth acceleration system of innovative companies in start-up accelerators in a less developed support environment*; Orig. *Tragedija slovenskega nacionalnega patentnega sistema*, Eng. *A tragedy of the Slovenian national patent system*).

As already indicated, the financial crisis drew attention to the strong impact of the financial system on the economic development of countries. During the crisis, many Slovenian firms faced financial liquidity issues and the capital structure deteriorated (Orig. *Kapitalska struktura slovenskih podjetij v obdobju 2006-2017*, Eng. *The capital structure of Slovenian firms during 2006-2017*). This was followed by a downfall of many key Slovenian companies and a substantial increase in unemployment. The crisis thus highlighted the importance of an appropriate risk management strategy for successful corporate development, as well as risks that are not directly associated with financial operations (Orig. *Vpliv sistemov za obvladovanje tveganj in strateške usmeritve na uspešnost poslovanja*, Eng. *The impact of risk management systems and strategy orientation on organisational performance*). Of course, various strategic behaviours of companies require appropriate control (Orig. *Vpliv triangulacije revizijskih dokazov na revizorjevo oceno tveganja prevare v Sloveniji*, Eng. *The effects of triangulation of audit evidence in fraud risk assessments in Slovenia*). With the crisis and the accompanying development the roles of classic financial market participants are changing, however, this also highlights the role of development banks that are often able to address market anomalies more efficiently (Orig. *Spreminjajoča vloga razvojnih bank in izzivi njihovega delovanja v prihodnosti*, Eng. *The Changing Role of Development Banking and its Future Challenges*). The technological and social development in general of course also affects the financial sector, both in terms of technology and the wider role of innovative financial instruments for achieving the desired development and social goals (Orig. *Bančništvo odnosov v luči razvoja informacijske tehnologije*, Eng. *Relationship banking in the context of information technology development*, Orig. *Obveznice z družbenim učinkom*, Eng. *Social impact bonds*).

The crisis also exposed the issues of wellbeing, as well as social responsibility and ethical behaviour, especially of the companies. Thus, at the forefront of the organizational analysis (Orig. *Raziskovanje sodobne organizacije na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani*, Eng. *Studying modern organization at the School of Economics and Business, University of Ljubljana*) there are issues of efficient corporate governance (Orig. *Primerjalna analiza korporacijskega upravljanja med Slovenijo in Hrvaško – študija primera*, Eng. *A comparative analysis of corporate governance between Slovenia and Croatia: A case study*), ethical business and preparations of foundations for ethical behaviour (Orig. *Poslovna etika podjetnikov in zaposlenih v Sloveniji*, Eng. *The business ethics of entrepreneurs and employees in Slovenia*;

Orig. Podlage za presojanje etičnosti dejanj: ali študenti različnih študijskih smeri izhajajo iz različnih filozofskih konstruktov? Eng. The basis for ethical judgment: Do students of different study majors make decisions based on different philosophical constructs?) that are crucial for companies' long-term development. Moreover, for developing and strengthening the companies' long-term competitiveness, we have to consider innovativeness, motivation and performance, also in relation to companies' ownership (*Orig. Lastništvo zaposlenih in managerjev v podjetjih v Sloveniji ter njegova vloga pri uvajanju novih izdelkov in storitev, Eng. The ownership of companies in Slovenia by employees and managers and its role in the introduction of new products and services*), career development (*Orig. Karijerne možnosti naslednikov družinskih podjetij, Eng. Successor career opportunities in family companies*), as well as human resource management and investments in strengthening the companies' competencies (*Orig. Vpliv čuječnosti na zaznavanje talenta pri vodjih, Eng. The impact of mindfulness on the perception of talent for leadership; Orig. Management znanja v socialnem delu v Sloveniji, Eng. Knowledge management in social work in Slovenia*). The importance of goal orientation and appropriate management is important for profit and non-profit organizations (*Orig. K čemu stremijo neprofitni športni klubi? Eng. What are the non-profit sports clubs aiming at?*) and also for social security systems (*Orig. Kdo je kdo v slovenskih zdravstvenih javnih zavodih: analiza principalov in agentov, Eng. Who is who in public healthcare providers in Slovenia: An analysis of principals and agents; Orig. Socioekonomski položaj in preživetvene strategije slovenskih samozaposlenih v kulturi, Eng. The socioeconomic situation and survival strategies of the Slovenian self-employed in culture*).

But the future of Slovenia will not depend only on companies; our development path will also be shaped by consumers as well. The prosperity of the Slovenian population is definitely influenced by the productivity of companies and added value per employee, but the guidelines for the desired sustainable development are also shaped by us (*Orig. Okolju prijazno vedenje v turizmu, Eng. Environmentally Friendly Behavior in Tourism*). Thus, environmentally friendly behavior and shopping are important primarily as categories in companies' strategic decision making (*Orig. Kaj nam analitika masovnih podatkov lahko pove o uporabi spletnih bliskovitih ponudb v turizmu?, Eng. What does an analysis of mass data tell us about using online flash offers in tourism?*) and ultimately in forming national development strategies (for example, in the field of tourism, *Orig. Prekomeren ali podmeren turizem – primerjalna analiza ekonomske trajnosti slovenskega turizma, Eng. Excessive or moderate tourism – A comparative analysis of the economic sustainability of Slovenian tourism*). However, we as consumers are co-shaping the strategies of all companies, not just in the field of tourism. Our purchasing decisions, which depend on our perception of companies and their products, influence the short-term and, in particular, the long-term strategic behavior of companies (*Orig. Vloga porabniških stereotipov pri ovrednotenju blagovnih znamk, Eng. The role of consumer stereotypes in branding; Orig. Pripravljenost gospodinjstev odjemalcev električne energije za sodelovanje v programih prilagajanja odjema, Eng. The willingness of household electricity customers to participate in customer adjustment programs, Orig. Pripravljenost slovenskih internetnih uporabnikov za priklop in plačilo za uporabo optičnega omrežja, Eng. Willingness of Slovenian Internet users to connect and pay for the use of the optical network*).

The economy is a complex organism whose dynamics is shaped by many stakeholders. In the current Slovenian issue of the Economic and Business Review, several authors highlight numerous topical aspects and current challenges of Slovenian development. Thus, by applying the latest theoretical findings to examples (largely) from the Slovenian economy, the authors efficiently transfer theoretical knowledge into the attempts to improve the economic development prospects in Slovenia.

This issue is the result of contributions from wide group of authors, reviewers and technical editors. We are sincerely grateful to everyone for their time and effort.

Tjaša Redek, Matej Černe, Miro Gradišar, Darja Peljhan, Mateja Kos Koklič, Miroslav Verbič, Katja Zajc Kejžar and Tomaž Ulčakar